

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מה"ס 'כתב משה' ושה"ס, ירושלים

פרשת שופטים

אבות פ"א מ"א

'משה קבל תורה מסיני'

יוטר מזולתו. וכיו¹ ועל כן אין הרים אלו מתייחסים אל ישראל כי אם הר סיני, ועליו ירד ה' מתחילה, כי בזה הורה להם שהקב"ה שוכן את דכא ביוור. ויקחו ראייה מכאן ש"ל לא מרובכם מכל העמים חشك ה' בכם כי אתם המעת" (ואתה חן ז), ועל כן הנה נאים לתורה ותורה נאה להם, לכך נאמר ה' מסיני בא. והוא באמות שבך גدول זה לשישראל עד שייהו ראוי לקבל הברכות, עכ"ל.²

mbvar b'dbariyo ci ma she amar 'moshe kabl torah masini', hovna mah yiccan lemda moshah rabinu u'h ci hoa rai'i l'kabla at torah, v'h oamma shah' natan at torah ul har sini shah' nmo'ch v'sefel, hibin ci medato shel hakabbah shahoa shocen ul shafelim.

בעירובין (יג ב) וכי מאחר שלאלו דברי אלהים מפני מה זהכו בית היל לקבע הלכה כמותן, מפני שנוחין וועלובין הי, ושונין דבריהם ודברי בית שמא. ולא עוד אלא שמקידמוני דברי בית שמא לדבריהם, עכ"ב. **v'h oam' ud'r shnabbar shah' torah ni'tana le'unuim, u'c' hokbaa halca cmotan.**³

-ה-

b'sfer binah le'utim (דרוש לו) עוד לנו תועלת שני היכי נכבד, יוצא במאמרם 'משה קיבל תורה מסיני', כפי מה שדקדו המחברים ז"ל, שלא אמר מהקדוש ברוך הוא, אלא מסיני. והוא כי לא יוכל האדם להיות כל מוכן לקבל התורה, אם לא בהיותו מלבוש בגדים המודעות, אשר יעקרם היא הענוה והשפלה, רחוק רחוק מגבות אדים ורומים אנשיים,⁴ וכי. **casr rai'nu b'perashat ha'sna,** כשהרואה לו ה' מתוך הסנה, אמר הכתוב 'וישתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלים, ויאמר h' rai'a rai'ati at unni ummi' wgo' (שמות ג-ז). **u'pi kitzori d'kak**

hakto' la'mer "mhabbit" **u'la'am rora'ot,** כמו שדרשו חכמיינו ז"ל (בראשית רבבה ח) על 'וותכהינה עניינו מראות' (תולדות כז א) שהטעם שזכה משה שנינתה תורה על ידו הוא מפני עונתנותו כי רבה, דכתיב 'והאיש משה ענו מאד' **u'co** (בחعلתק ב כ), כמו שמטעם זה עצמו זכה הר סיני שנינתה עליו, כאמור ז"ל (מגילה כת א) על פסוק 'למה תרצדו הרים גבונאים' (תהלים סח יז). ויהיה Ai'c מ"ס מסיני, כמו 'מחטאת נביאה' ו'co' (איכה ד יג), שר'יל מחמת חטא ו'co', הכא נמי קבל תורה מחמת היותו ענו כמו סיני, עכ"ל (הוא בתוס' חדש שט).

u'perusho mah sc'tav moshah kabl torah masini, hovna mai'za ch' moshe zcha l'kabla at torah, v'h oam' mach madat sini shvo -

-ד-

u'pfi kali yikr (ואות הברכה לג ב) בד"ה ונראה שכך פ"י וכו', ומתחילה ירד ה' אל הר סיני ומשם בא אל ישראל, כי אותו ה' מתייחס אל ישראל כי הוא הנמור שבהרים, וישראל המערם מכל העמים. וכמו שאמרו אבות א) 'משה קיבל תורה מסיני', ולא אמרו על סיני. אלא לפי שיטה לרוב עונתנותו חשב את עצמו לשפל אנשים לומר מה אני שתניתן תורה על ידי, אך כאשר שמע דבר ה' 'vhochi'ach at ha'um m'matzrim t'ubzon at ha'alim ul har hozeh' (שמות ג ב), אז נקט בלביבה למזה דока על ההר הזה, וכי אכן בעולם הרים גבונו, אלא שכך מדותו של הקדוש ברוך הוא שבור בזור בשפלים לשכנן את דכא ושפלו רוח. הנה מזו שובל לא היה משה מסרב בשילוחתו, והיה מקבל עליו שתניתן התורה על ידו. **l'k'z na'mer 'moshe kabl torah masini', ci min sini l'md zeh shahoa rai'i l'kabla at torah**

³ בזירות שבת בפיות ח' ה' וכו', אל ההריםasha עני כהיל ולא כשםאי, עכ"ב. ויל' עדר' ז' דמה שאמר אל ההריםasha עני, פי' שמה שהتورה ניתנה על הר סיני שהה נמוך ושפלו, אנו וראים שראו לקבע הלכה 'כהל' לפני שהוא עני.

⁴ 'il demt'us zot cabt meshah' k'kabla torah masini le'shon k'kabla, להורות שמחות שהיה עני היה בית קיבול ראיו לקלב את התורה.

⁵ Sh: ויהי הענן כי ידעו מדבריהם 'il (שמות ג ה) היה הסנה הייתם שפל מכל האלנות. אמר הבודבוב 'וקרא אליו אלים מתוך הסנה' (שמות ג ד) שהיה הקול וצוא מתחדד הסנה, אילו היה שרווי שם באותו המקום מי שהיה קורא. ובamaro 'ano'chi alahi akbar' (שם ח), גילה לו כי הוא יתברך ויתעלה שמו, כי יכול רוד ש' באירוע העץ שהוא שפל עמשך פורת מלוא קומתו של אדם, ומצא אם משאר הרום, לפ' השם' שפל מכלום, וסביר שהי' שפל מכלום. ו'ש משה קבל תורה, וקשה לנ'ל, ומשני מסיני למד, ודברי פי חכם חן, עכ"ל.

משנה (אבות פ"א מ"א) משה קבל תורה מסיני ומסרה ליוהש ויהושע לזכנים וזכנים לבניאים ונביאים מסורה לאנשי הכנסת הגדולה וכו', עכ"ב.

-א- **v'pfi ha'reu'v** (שם) משה קבל תורה מסיני, ממי שנגלה בסיני, עכ"ל. ונראה דמכיוון דלא קאמר משה קבל תורה בסיני, עכ"כ שלא קאי על ההר, אלא על מי שנגלה בהר.

ובתוס' יו'יט (שם) בד"ה משה קבל תורה מסיני, פירוש הר"ב מי שנגלה בסיני. ושם כשנגלת בסיני קבלה בכללותה ופרטיה ודקדוקיה ולא נתחדשה לו הלכה. וכמו ש變נו בתורת הכהנים שהביא רשותי בפירושו תחת פרשת ברה סיני. ולהוrah ז' הוא אומר מסיני. וכו' עכ"ל.

v'pfi mil'i da'atot (הר' חיון, שם) כתב, ואמרו מסיני, כי לך לשון הפסוק 'ה' מסיני בא' (וואת הברכה לג ב), וכן יאמרו ז' 'ה' הלכה למשה מסיני (עי' שבת כח ב) ולא יאמרו בסיני, עכ"ל.

-ב-

ובמרכבת המשנה לר'י אלאשקר (אבות שם) והנה קודם יש לבאר על מה ששאלנו, מה עניון אמרו 'משיני' ולא אמר 'בסיוני'. יש מי שפירש שזה המ"ס היא במקום ב'ית', כמו 'כי מצוון תצא תורה' (ישעיהו ג), שפירשו ב'צון, עכ"ל. עי' יש עוד שהאריך בביבור בבא זו.

לפירוש זה מה שאמר התנא משה קבל תורה מסיני, נאמר שמדובר קבלת התורה היה בסיני, לכוארה בא להורות כי משה

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

_RECEIVED FROM EBSCOHOST ON 2023-09-11 FOR IP: 128.111.121.42 BY: DR. YONAH RABINOVITZ (IP: 128.111.121.42)

ازכה פעם אחד לעובדו, ואני נכנס בגדיר העובד, והכל אני עושה למען מה שאני יודע שכן מחייב להיות, ועוד זאת גдол הוא ליבמה שازכה לעשות פעם אחת מצות ה', ועל כן היה חשוב בעיניו לגודל ענותנותו כל אדם יותר ממנו, עכ"ל. וכ"ה

בספרו סיידרו של שבת (ח"א שורש חענ' באות יא).⁷

מברואר בדבריו דמה שת Cobb שמשה רבינו היה ענו מכל האדים, היינו מאחר שידע והכיר בהכרה שלימה ממש מושאר בני אדם, על כן שלם הגמול והחсад בנפשו ממש יותר מאשר בני אדם, על כן היה חשוב כל אדם בעיניו יותר ממנו.

-ו-

בספר ראשית חכמה (שער העונה פרק ג) ודע כי המופת המובהק על האדם אם השם לנגידו תמיד שזה פרי כל התורה, באומרו "את ה' אליהיך תירא ואוטו תעבוד ובו תדבק" (עקב י' יט), השפלות וההפסח הגואה. ואtan לך משל עז זה לשני אנשים להם אלף דינרים לכל אחד והא' בכפר אשר כל אנשיה לא ישיגו אלף דינרי זהב אין ספק שיתגאה זה על אנשי הכהן, והב' דר בצו ר אשר סוחרים שרים, זה ישפיל בעיניו עשרו ויהיה לאין. כן מי שהוא רוחוק מהשם יתברך וממלאכיו ומחסידיו מתגאה על שלמותה ממנו, אמנים הצדיקים אשר השם לנגדם תמיד ישפלו לנגידו עד עפר, כי בהבטה במעלת השם ובמלאכיו ובחסידיו אשר מעולם יושפלו מעד בעיניהם, וכו' עכ"ל.

-ז-

גם יש לבאר איך זכה משה רבינו למדת העונה, והוא בהקדם דברי הגמי' בחולין (פט א) "לא מרכבים מכל העמים חشك ה' בכם" וגוי' (וattachnu ז), אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל חושקני בהם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גודלה אתם ממעטני עצמכם לפני, נתתי גודלה לאברהם אמר לפני "ואנכי עפר ואפר" (וירא יח ז), למשה ואחרון אמר "וונחנו מה" (בshall ט ז), לדוד אמר "ואנכי תולעת ולא איש" (תהלים כב ז), אבל עובדי כוכבים איןן כן וכו'. אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן גדול שנאמר במשה ואחרון יותר ממה שנאמר באברהם. דאי לו באברהם כתיב "ואנכי עפר ואפר", ואילו במשה ואחרון כתיב "וונחנו מה", עכ"ב.

ונראה בביאור דברי הגם', עצם הגדולה שניתנה להם היא הנונת שימעו את עצם, דמכיון שקיבלו גודלה הבינו שאין גודלה זו מכך אלא מכוחו של הקב"ה, ועל ידי זה באו לידי הכרה שככל מה שיש להם מכח הקב"ה.

ובזה מובן מה שכתבה התורה והאיש משא מעד וגוי', והוא מכיוון שזכה לדברים הגדולים שאין בכח האנושי להשגים רק מהקב"ה, אז הבין וידע שככל מה שיש לו הוא ג"כ מהקב"ה.⁸

-ח-

סוטה (ה) א"ר יוסף לעולם למד אדם מדעת קונו, שהרי הקדוש ברוך הוא הניח כל הרים וגבועות והשרה שכינתו על הר סיני, עכ"ב. ובפני רשיי (שם) למד אדם מדעת קונו לאחוב את הנימיות.

שם (ט ב) משנת רבינו טליה עונה ויראת חטא. אמר ליה רב יוסף לתנא לא תיתני עונה דאייכא Ана.

ברכות (ס"ד) הוריות (יד א) רב יוסף סיני ורבה עורך הרים. ובפני רשיי (הוריות שם) בד"ה רב יוסף, קרו ליה סיני לפישחו משניות ובריותות סדרות לו כניתנות מהר סיני וכו' עכ"ל. ולפי מה שנטבעар יש לומר דמה שאמר רב יוסף לא תיתני עונה דאייכא Ана, פ"י שאמר על עצמו שהוא ענו, אינה סתירה למדת העונה, כיון דמידת העונה היא הכרה באמיתת האמיתית כי מה שיש לו איינו בסיסתו, ואם הוא מכיר באמיתת דבר זה אין כאן בינה להתגאות.

-لتגובה בתא קולי: 152-2-6243666 -

-ובפקט: 153-2-6243666 -

ענו מכל אדם, כי היה מושיג יותר מגודלות הבורא ומשפלות הנבראים, ولكن אמרו רבותינו זיל (ברכות לג ב) דיראה מלטה זורתה היא לגבי משה, עכ"ל. יונן פ"ד רДЕם, אמרו "ההר חמץ אליהם לשבתו" (שם), כי שאר ההרים לאגוותם היו על פניהם בלבוי שקייטים, וכל אחד היה רץ ומקף עוללה, מתנשא לאמר אין אלול לשtinyton בו. אבל הר סיני לעונותנותו ושפלותו לא היה מחשב עצמו כדאי וראוי לכך, ולפיכך לא היה זו מוקומו, אלא יושב ושותק בלי שום התנוועות. לכן אמר הר יתברך מה אתה רצים לך ואכן ההרים בוגנים, הלא תדע כי אדרבה, ההר אשר חמץ בו ה' זה סיני הוא "לשבותי", בעבור היותו שותב בשווה וחמת ובלתי ניטנווע לך, שלא עליה על בו לעלות לגודלה זו, על כן בו בחר ה' וחמתו. ואתם הרופאים אחר הכאב הזה אינם כדאים אליו.

7 בחי אדם (בחקדמה) אך התלמיד כוכב עצמו יותר מה שהוא גודל מהברço צרייך להיות יותר נכנע עניין, **כמצינו במשה ובני עליו השלים** שקבל כל הוויה,

לשפתם, הוא יהיה לך לאות ולמופת חותך ש"אנכי שחחתיך" וכן בחרותי ולא בזולתק, שכבר הראית לדעת שבפיל כך בחרותי ליראות בסנה, השפה שבעל האילנות. ועוד תשוב תורה, כי כשבאו לטעם הגדל והנורא לתת התורה לישראל, שי"תעבדו את האלים, לא יהיה על הר גובה ותול

ראשו מגע השמיימה, אלא ההר הוא הר סיני, הוא השפה שבעל הררים. כי על כן לדעתו השם המובהק והיוות מורגל מכל שמותיו הוא "סיני", לرمוז על הידמותו לעצם הסנה בעינו היותו נמייך, אשר לשיבת זו עצמה יזכה שתינתן בו התורה, וכו'.

ואז עצמו הוא מה שאמר ה' למשה ע"ה "וזה לך אותן כי אונכי שחחתיך" (שםו ג' יב). ואם כן בטוח אתה כי בעבר היהך שפל בעיניך בחרותיך ולא מסתיך, ומצד העונה התיירה הזו זכה לשפע שבע רצון חכמה יתרה בקבלת התורה, ועל זה אמר התנא ע"ה משה קיבל תורה מאי מסיני מאיו.

הראה נפלאות מעוצם עונותנותו בדבורי ותשובותיו. הנה מאיו הזמן והעת נמייך לו שקיבל התורה וזכה בה למשמרת, לאות לכל הבאים אחריו ירבו בעונה יותרה לעמץ יזכה אליה, עכ"ל.

ונתברר בדבריו דמשה זכה להיות ראוי לקבל את התורה כבר משעה שנגלה ה' אליו בסיני מtopic הסנה, ולימדו הש"ית כי זו היא דרכו ומעלתו, להידבק ולהיות השגחות הפרטית מצויה אצל השפלים מדוכאים ומעוניים. והיה דבר זה לימוד לדורות הבאים, כי ע"י ריבוי העונה יזכה בתורה.

-ה-

"וקאиш משה עניין מאי מאי מפל האדים אשר על פניהם האקמה" ע"כ (בחעלתך יב ג)

בספר באר מים חיים (פרשת לך לך) ד"ה ובחינה זו היה משה רבינו עניין מכל האדים אשר על פניהם האדמה כי לא כaura לא יובן ענותנותם לאמיתיות זהה, ובמה היה יכול להיות שפל באמיתת כלבו מכל האדים, אם גדול ממוני זהה, וכי הוא שמע מפי הקדוש ברוך הוא ולמד לכל ישראל ע"י ערובין נדב), והאי יכול אחר להיות גדול מאיו בצד ימין. והוא מושג שקדושה, ראה מי עלה אל אלילים ע"י יתרו יט ג) וממי נגש אל הערפל' (יתרו כיח), הכל משה לבד ולא אחר. **ואם בעשיותו**, כבר אמרו חז"ל (נדירים לח א) לא העשיר משה אלא מפסולתו שלلوحות שנאמר "פסל לך" (כי תשא לד א) פסולתו ה' לא שלך, ואמרו שם אין הקדוש ברוך הוא מושג שכך בצד ימין לא על חכם גבור ועריר וכוכן למדיון ממשה וכו'. ובשכתב עליו בתורה "והאיש משה עניין מאי מאי האדים" (בחעלתך יב ג) ד"אי שהיה כך באמיתיות

מעמק לייבבו שהפחות שביישראל היה אצלו גדול ממוני, ובמה היה יכול להיות בצד ימין לא שלך. ולדברינו יובן כי משה אמר בדעתו של כל העולם גדולים מאיו בעבודתם את ה', כי מאחר שהם אין הכרתם חזקה כל כך בגודל מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא כמוני, ובגודל חשיבות מעלה התורה שעניין ראו זר שכולם כתרים לצור העולמים ברוך הוא וברוך שמו כמאמר חז"ל (מנוחות קט ב). ווגם לא ראו כמוני כמה וכמה אלפי אלפים כתות כתות של מלכי השרת עומדים ומפעלים מתי יגעו עתם להיות נשלחים בשליחין בשליחות ה' אף פעמי בשמטה או ביובל, ומאחר שאינים יודעים כל כך מגודלות יוצר בראשית המה נקרים עובדי ה', כיימה עובדים לעשות רצון בוראים ומעבירים על מודותיהם אף שאין נשים שחקה כל כך לעבדה, מכריין עצם לעבודת ה'. ומה מאד ראוי להיות יקרה נפשם בעיני ה', אין יודעון רבונם כמוני ועובדין אותו בכל לבבם. ולא כן עמי שאני הוא הידוע ומכיר בהכרה שלימה שכמה וכמה עלי לשלם הגמול והחсад בנפשי ממש אם

⁶ שם: כמו שדרשו זיל (מגילה כת א) על "למה תרצדו" וכי (תהלים סח ז). ואצלינו יונן פ"ד רДЕם, אמרו "ההר חמץ אליהם לשבתו" (שם), כי שאר ההרים לאגוותם היו על פניהם בלבוי שקייטים, וכל אחד היה רץ ומקף עוללה, מתנשא לאמר אין אלול לשtinyton בו. אבל הר סיני לעונותנותו ושפלותו לא היה מחשב עצמו כדאי וראוי לכך, ולפיכך לא היה זו מוקומו, אלא יושב ושותק בלי שום התנוועות. לכן אמר הר יתברך מה אתה רצים לך ואכן ההרים בוגנים, הלא תדע כי אדרבה, ההר אשר חמץ בו ה' זה סיני הוא "לשבותי", בעבור היותו שותב בשווה וחמת ובלתי ניטנווע לך, שלא עליה על בו לעלות לגודלה זו, על כן בו בחר ה' וחמתו. ואתם הרופאים אחר הכאב הזה אינם כדאים אליו.

⁷ בחי אדם (בחקדמה) אך התלמיד כוכב עצמו יותר מה שהוא גודל מהברço צרייך להיות יותר נכנע עניין, **כמצינו במשה ובני עליו השלים** שקבל כל הוויה,